

Hoe we als betrokken gemeenschap vanuit onze historische waarden bouwen aan een even zo waardevolle toekomst.

DE KIJK VAN ZONNEMAIRE

INHOUDSOPGAVE

INTRODUCTIE

CONTEXT

MISSIE

1. SOCIALE COHESIE

2. WONEN

3. DUURZAAMHEID

4. FYSIEKE LEEFOMGEVING

5. VERKEER

Bron foto: Jaap Verseput

INTRODUCTIE

Aanleiding

In de raad van Schouwen-Duiveland is in een besluit vastgelegd, dat voor alle kernen een dorpsvisie of -plan opgesteld moet worden. Dit betekent groen licht voor de dorpsvisies/-plannen voor alle kernen. Wat ons betreft een belangrijk signaal dat vanuit de raad komt, om samen te werken aan de leefbaarheid in de diverse kernen. Dat uit de begroting blijkt dat er komende jaren structureel geld vrij wordt gemaakt voor de ontwikkeling in de diverse kernen, vinden wij een positieve ontwikkeling. Het vraagt echter ook om een gedegen plan, om de middelen die er zijn doelmatig en effectief in te zetten. Vanaf 2020 zijn we daarom in Zonnemaire in gesprek met de gemeente over het vormgeven van dit proces.

De naam zegt het al. Een dorpsvisie gaat wat ons betreft verder dan een

dorpsplan. Er is behoefte aan visie en het is nodig om een brede blik te hebben. Om vooruit te kijken. Een doorkijk te geven naar kansen en uitdagingen voor de toekomst. Niet alleen op het gebied van openbare ruimte, maar gericht op alle aspecten van leefbaarheid. Leefbaarheid in een klein dorp als Zonnemaire wordt juist (!) door méér dan alleen de inrichting van de openbare ruimte bepaald. In een 'eigenwijs' dorp als Zonnemaire zijn het juist die geheel eigen inwoners die onmisbaar zijn.

Bij onze visie op de toekomst is het realistisch om vooral ook te kijken wat bewoners zelf kunnen betekenen in het realiseren van de visie. De bewoners zijn de kracht van dit dorp. Daarom hebben we samen gewerkt aan deze dorpsvisie.

¹ Het Zeeuwse Knopgesprek is een gespreksmethode vergelijkbaar met de methode dialoog

Samen naar een dorpsvisie: werkwijze en verantwoording

Omdat we het belangrijk vinden om een visie op te stellen voor en door het dorp, hebben we een werkgroep gevormd met inwoners die mee wilden werken aan en mee wilden denken over deze visie.

VOORBEREIDING EN DIALOOG

In de voorbereiding, bij het maken van de vragen voor in een enquête, hebben we diverse en zoveel mogelijk andere bewoners betrokken. We organiseerden een dialoogavond, waar we aan de hand

van het Zeeuwse Knopgesprek¹ ideeën uitwisselden. Deze dialoogavond had tot doel om gericht vragen te formuleren die we konden verwerken in de enquête.

ENQUÊTE

Om te weten te komen wat er leeft, wat mensen belangrijk vinden en welke informatie we nader moesten onderzoeken en uitwerken voor deze visie, hebben we onder 355 huishoudens deze enquête uitgezet. De vragenlijst leverde 120 reacties op.

Bron foto: Jaap Verseput

Bron foto: Jaap Verseput

ANALYSE RESULTATEN EN VERVOLGGESPREKKEN
Met elkaar hebben we daarna besproken: wat betekenen de reacties en welke thema's komen naar voren? Die analyse vormde aansluitend de basis voor een tweetal vervolgsprekken met elk circa 50 bewoners. We gebruikten de opgehaalde thema's en verbonden er startvragen aan met als doel te weten te komen 'hoe vertalen we de uitkomst van de analyse naar ideeën voor het dorp?'

BUNDELING EN VERTALING
We hebben de ideeën en toelichting erop vervolgens verzameld, gebundeld en vertaald naar een conceptvisie per thema. We keken naar de bestaande situatie, de kansen en bedreigingen en hebben per thema 1 of 2 doelen gesteld.

TOETS EN PRESENTATIE CONCEPTVISIE
We hebben de conceptvisie getoetst door deze in twee aparte sessies te bespreken met enkele specifieke doel-

groepen die wij eerder ondervertegenwoordigd vonden in de enquêteresultaten (met name jeugd en jong volwassenen). Omdat we de bewoners zien als dragers en ambassadeurs van de visie, hebben we ook in het verdere traject op weg naar deze visie hen nauw betrokken. Zo is de conceptvisie digitaal via de nieuwe website www.zonnemaire.eu raadpleegbaar gemaakt en in het openbaar gepresenteerd aan bewoners op 19 april 2022. In deze vergadering hebben we na de algemene presentatie wederom dialoogtafels georganiseerd om per thema in kleinere groepen door te kunnen spreken over de conceptvisie. Tot slot hebben we de inwoners de gelegenheid gegeven om ook schriftelijk/digitaal nog te reageren.

Bron foto: Jaap Verseput

VERWERKEN FEEDBACK EN AANBOD DEFINITIEVE VISIE
Vervolgens is de conceptvisie besproken met de gemeente, waterschap Scheldestromen en Staatsbosbeheer, hebben we opmerkingen en suggesties waar mogelijk verwerkt en is de visie op datum aangeboden aan de gemeenteraad.

UITVOERINGSAGENDA
In de bijlage hebben we, voor zover op dit moment mogelijk, voor u meteen concreet gemaakt hoe we deze visie de komende twee jaar in acties willen omzetten en vindt u een overzicht van o.a. de enquêtevragen, analyse en verslagen die ons de nodige informatie gaven om deze visie te kunnen schrijven.

LEESWIJZER

We hebben deze visie zo logisch en overzichtelijk mogelijk willen opstellen. U leest daarom eerst over de context, de ziel van Zonnemaire met historische kernwaarden en het algemene beeld. Waar komen we vandaan, waar staan we nu en waar moeten we rekening mee houden? Vervolgens hebben we alle ideeën die we in het hier geschetste participatie- en ontwerptraject hebben opgehaald gebundeld in 5 subthema's:

1. SOCIALE COHESIE
2. WONEN
3. DUURZAAMHEID
4. LEEFOMGEVING EN LEEFBAARHEID
5. VERKEER

Per thema krijgt u een korte inleiding en noemen we specifieke aandachtspunten, kansen en uitdagingen die aansluitend vertaald zijn naar doelen. De acties die nodig zijn op korte termijn om doelen scherper te krijgen en/of te halen worden opgenomen in een bijlage als concrete uitvoeringsagenda voor de komende 2 jaar.

CONTEXT

De ziel van Zonnemaire, historische kernwaarden

Zonnemaire is al eeuwenlang een klein en op het oog bescheiden landbouwdorp in de Zeeuwse klei. Een vlekje op de kaart, waar de tijd (op de geparkeerde auto's na) lijkt te hebben stilgestaan en waar weinig bijzonders lijkt te gebeuren. Maar schijn bedriegt. Want wie de moeite neemt om verder te kijken, zal zien dat over dit kleine dorpje met ongeveer 750 inwoners veel te vertellen valt.

BLIK OP DE TOEKOMST, OOG VOOR HET VERLEDEN

Zonnemaire is een dorp waar van oudsher ruimte is voor vrije geesten; een vrijplaats voor creatieve individuen die allerlei initiatieven ontplooiën. Maar het is tegelijkertijd ook een gemeenschap die in de huidige tijd onder druk staat vanwege allerlei sociale verbanden die verdwijnen, of dat nu sport, horeca of onderwijs

betreft. De oorzaak ligt deels in de (algemeen maatschappelijke en landelijke) trends van vergrijzing, terugloop van het aantal kinderen en individualisering. In een krachtige dorpsvisie moeten we niet alleen onze blik op de toekomst richten, maar tegelijkertijd daarbij ook rekenschap durven te geven aan ons verleden. Door te begrijpen waar we als gemeenschap vandaan komen, wat onze kracht is en wat ons sterk heeft gemaakt of uit heeft gedaagd, kunnen we juist scherper formuleren waar we naartoe willen. Hierbij gaat het niet zozeer om een opsomming van jaartallen, maar vooral om het 'ontdekken' van enkele rode draden uit het verleden die Zonnemaire hebben gevormd tot wat het is. Kennis van historische processen helpt ook om een bredere visie te ontwikkelen op de uitdagingen van de toekomst.

Afbeelding: Fragment van de landkaart van Blaeu (1664) waarop te zien is dat Zonnemaire (binnen de donkere lijnen) in de 17e eeuw al kaarsrechte wegen en ruime percelen kende, in plaats van een lappendeken aan kleine perceeltjes en kronkelwegen, zoals toen bijna overal voorkwam.

Bron afbeelding: Blaeu, kaart Schouwen-Duiveland, 1664

KERNWAARDEN

Als we terugblikken in de tijd zijn er enkele kernwaarden die als een rode draad door de geschiedenis van Zonnemaire lopen:

- **Het open landschap**
- **De diversiteit aan bebouwing**
- **De mengelmoes van oud en nieuw**
- **De overwegend eigenzinnige en artistieke bevolking**
- **En de schoonheid en de charme van de streek**

Het zijn kernwoorden en begrippen die we in deze visie nog regelmatig terug gaan zien/ lezen omdat ze samenhangen met hoe men naar het leven, de leefbaarheid, de kansen en uitdagingen voor de toekomst kijkt. We lichten dat graag eerst nader toe.

Open landschap

Het open landschap is een belangrijke kernkwaliteit van Zonnemaire en geeft het dorp en het buitengebied een nog altijd uitgesproken agrarisch karakter.

Het buitengebied kenmerkt zich van oudsher door grote percelen, rechte polderwegen en eeuwenoude dijken. Met zo'n 43 inwoners per vierkante kilometer ligt de bevolkingsdichtheid liefst 12 (!) keer lager dan het Nederlands gemiddelde. Al ver voor de ruilverkaveling, die plaatsvond na de Watersnoodramp van 1953, kende Zonnemaire grote, rechthoekige percelen, terwijl andere delen van Schouwen-Duiveland toen nog voornamelijk bestonden uit kleine, versnipperde lapjes.

Eveneens karakteristiek aan Zonnemaire is de scherpe grens tussen bebouwing en landbouwgrond. De akkers lopen hier bijna het dorp in: Deze scherpe grens tussen bebouwing en landbouwgrond zorgt voor een bijzondere ruimtelijke beleving.

Geen eenheidsworst: diversiteit aan bebouwing

In Zonnemaire staan oude en nieuwe gebouwen dwars door elkaar. Dit geeft het geheel een wat rommelige aanblik,

met huizen en schuurtjes uit verschillende periodes die willekeurig lijken te zijn neergezet. Maar dit organische karakter geeft het dorp juist zijn charme. Het laat zien dat het dorp in de loop van eeuwen is gevormd door de bewoners zelf, en niet het resultaat van plannenmakerij is. De dorpskern van Zonnemaire is geen eenheidsworst en dat is iets om te koesteren.

Tijden veranderen: mengelmoes van oud en nieuw

We leven in een tijd die sneller dan ooit lijkt te veranderen. Maar ook die perceptie is relatief, want generaties voor ons moesten evengoed omgaan met (grote) veranderingen. En ook zij stonden open voor de toekomst. Dat vermogen om mee te bewegen met de tijd vormt een historische kernwaarde. Hieronder enkele voorbeelden:

De stoomtram:

In de periode 1900-1953 maakte Zonnemaire deel uit van het traject van de tramlijn Zijpe-Burgh van de RTM.

In een tijd dat Schouwen-Duiveland nog een echt eiland was, had deze lijn een belangrijke rol in het vervoer van (landbouw)goederen en personen. De lijn bracht het geïsoleerde Schouwen-Duiveland in verbinding met de buitenwereld, en was een symbool van de vooruitgang. Van deze lijn zijn in het dorp geen fysieke sporen meer te vinden. Alleen de straatnaam Tram-baan herinnert nog aan dit tijdperk.

Tractoren en toeristen:

Eeuwenlang draaide het agrarische leven om het gebruik van paarden. Proeflokaal d' Ouwe Smisse vormt daarom niet alleen in fysiek maar ook in historisch opzicht het hart van het dorp. Generaties lang was dit huidige etablissement een uitspanning annex hoefsmederij. In de tweede helft van de vorige eeuw was het echter in een mum van tijd gedaan met de bepalende rol van het paard in de landbouw. Toegegeven, vandaag de dag kom je nog verschillende paardenweitjes tegen rondom Zonne-

Afbeeldingen: Het landschap van noordelijk Schouwen-Duiveland begin 20ste eeuw (boven) en tegenwoordig (onder). Ten westen van de Schouwse dijk was het landschap voor de ruilverkavelingen nog sterk versnipperd. De polders rondom Zonnemaire bestonden toen al uit grote percelen. In die zin is de landschappelijke continuïteit in het buitengebied van Zonnemaire groter dan in de meeste delen van Schouwen-Duiveland.

maire, maar deze dienen alleen nog voor recreatief gebruik. Landbouwmachines, die over steeds meer pk's beschikken, bepalen nu het geluid en het ritme van het boerenbedrijf. Ongeveer gelijktijdig met de mechanisatie in de landbouw, bracht de auto een revolutie teweeg in het personenverkeer. De auto zorgde voor een grotere sociale mobiliteit. Nieuwkomers streken sneller naar Zonnemaire, terwijl jongeren vaker (voorgoed) wegtrrokken. Na de aanleg van de dammen (het Deltaplan) kwamen de toeristen in grote aantallen naar Zeeland. Ook Zonnemaire pikte hier een graantje van mee, al is van massatoerisme hier nooit sprake geweest. De verschillende (mini)campings en vakantiewoningen maken tegenwoordig een integraal deel uit van het dorp en het buitengebied. Wel is het zo dat de infrastructuur van Zonnemaire niet echt is ingericht op een combinatie van grote landbouwwoertuigen en toenemend autoverkeer. Met name in het hoogseizoen kan dit leiden tot onbegrip tussen bezoekers 'die voor hun rust komen'

en landbouwers die hier hun boterham moeten verdienen.

Eigenzinnig en artistiek

Zonnemaire is een eigenzinnig en artistiek dorp en net een beetje anders. Dit is vooral een gevoelsmatige observatie die moeilijk te bewijzen is, maar het is wel iets dat velen beamen. Zo heeft het dorp een harmonievereniging die, zeker voor zo'n klein dorp, al heel lang een hoog niveau haalt. Maar ook op andere terreinen deed (en doet) Zonnemaire het heel aardig voor zo'n klein dorp. Of het nu een legendarisch jazzcafé ('d Ouwe Smisse), een filmmaakster van nationale bekendheid (Digna Sinke) of een boerderijfestival (Zonnemaire Buitengewoon) betreft. Al deze uitingen van creativiteit hebben met elkaar gemeen dat ze van Zonnemairese bodem komen.

Schoonheid en charme

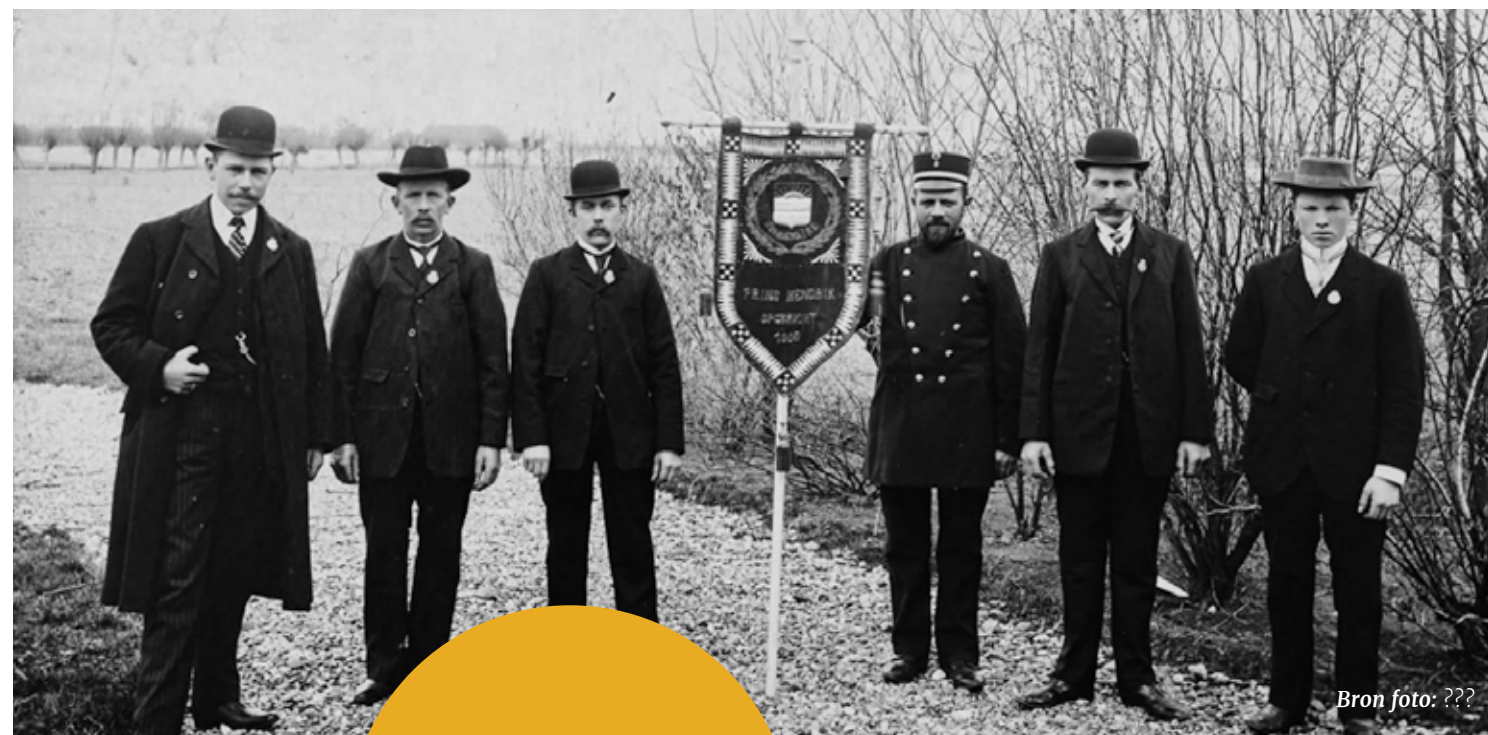
Tot op de dag van vandaag heeft Zonnemaire veel van zijn oude charme weten te behouden. Dit komt zowel tot

uiting in het 'organische' karakter van de bebouwing in het dorp als in het open landschap van het buitengebied. Weliswaar werkt nog maar een klein deel van de bevolking daadwerkelijk in de landbouw, toch kun je de sfeer van het buitenleven nog altijd proeven. Hier vind je nog rust en ruimte en zijn

de zonsondergangen vaak prachtig. In de zomermaanden zie je achter de dijken de zeilen van plezierjachten op de Grevelingen voorbij glijden. Zonnemaire is een dorp met een knusse dorpskern en een (nog altijd) sterk dorpsgevoel. Een plek waar nieuwkomers zich snel thuis voelen

en waar creatieve geesten tot wasdom zijn gekomen. Maar het is ook een dorp waar de leefbaarheid al langere tijd onder druk staat. De horeca, middenstand en het verenigingsleven zijn inmiddels bijna zo goed als verdwenen. Om ervoor te zorgen dat Zonnemaire over 10 jaar nog altijd

een prettig dorp is om te wonen of te verblijven, moet daarom hard gewerkt worden. Met deze mooie uitdaging in het vooruitzicht kunnen we ons vastklampen aan de Zeeuwse wapenspreuk uit de Tachtigjarige Oorlog: 'Luctor et Emergo' (ik worstel en kom boven).

Bron foto: ???

Bron foto: ???

MISSIE

Uit het vorige hoofdstuk blijkt dat Zonnemaire in de loop van de tijd veranderd is zonder zijn charme te verliezen. Een dorp waarin een ruim en open agrarisch landschap tegen een bescheiden kern met kleinschalige bebouwing botst en waarin de bewoners vanuit zeer diverse achtergronden samen mooie dingen doen en het prettig leven is. Daar kunnen we wat van leren: behoud van de kernwaarden door mee te bewegen op ieders eigen tempo en op een passende schaal.

Uitdagingen lossen zich niet op door stil te blijven staan. De huidige tijd vraagt dan ook een visie om de komende jaren mee te bewegen en te veranderen, zoals dat ook in het verleden het geval was. Mee te bewegen door gebruik te maken van de al aanwezige kwaliteiten: in het landschap en de kern maar ook in de eigzinnige en creatieve bevolking. Kortom, samen met bewoners, betrokken

partijen als gemeente, waterschap en Staatsbosbeheer denken vanuit kansen en doelen i.p.v. problemen en regels.

In de hierna volgende hoofdstukken wordt **per thema** aangegeven welke opgaves we zien en welke kansen we willen grijpen. **Allemaal geschreven vanuit de centrale gedachte, de kijk van Zonnemaire:**

WE WILLEN PRETTIG LEVEN EN WONEN IN EEN ACTIEVE EN BETROKKEN GEMEENSCHAP EN VANUIT HISTORISCHE WAARDEN SAMEN BOUWEN AAN EEN WAARDEVOLLE TOEKOMST.

Bron foto: ???

Bron foto: ???

1. Sociale cohesie

Over het algemeen hebben we tevreden, betrokken en actieve bewoners die graag en prettig in Zonnemaire wonen. Er is behoefte om op de hoogte te blijven van elkaar en de activiteiten in het dorp en daar wordt moeite voor gedaan. De activiteiten en voorzieningen waarin vooral eigen inbreng groot is, zijn succesvol en staan niet onder grote druk.

Meer algemene voorzieningen voor een brede doelgroep staan wel onder druk of zijn inmiddels verdwenen. Kortgeleden is het café en de brasserie op de dijk verdwenen. Al sinds 15 jaar is er geen levensmiddelenwinkel meer in het dorp en is de kaaswagen die één keer in de week in het dorp kwam ook verdwenen.

In de gehouden enquête ter voorbereiding op deze visie hebben diverse inwoners (met name ouderen) aangegeven dat het ontbreken van voorzieningen een reden is om uit Zonnemaire weg te gaan. Tegelijkertijd is er het besef dat bepaalde voorzieningen zoals onderwijs maar ook detailhandel in klassieke vorm niet meer levensvatbaar zijn. Toch zijn een aantal (basis)voorzieningen² wel in belangrijke mate ondersteunend aan de leefbaarheid van kleine kernen als Zonnemaire en deze moeten we dus koesteren!

SITUATIE

- De school was ooit een centrale plek waar ouders van schoolgaande kinderen elkaar ontmoetten. Er werd een praatje gemaakt en nieuwtjes werden uitgewisseld. Na sluiting van de school is die ontmoetingsplek verdwenen. Hier is geen nieuw initiatief van de ouders voor in de plaats gekomen. Voor het vervoer is de stichting Schoolbus Zonnemaire opgericht die met twee elektrische bussen de kinderen naar de basisschool in Zierikzee brengt. De kinderen die naar de basisschool in Dreischor gaan, gaan op eigen gelegenheid.
- Ouders brengen hun kinderen in de omgeving naar een club of activiteit. Op het dorp is het voetbalveld en de speeltuin een plek voor ontmoeting. Terwijl kinderen spelen of sporten is er voor de ouders ook gelegenheid om te sporten. Deze sportactiviteit wordt door het SMWO gecoördineerd. Voor het maken van afspraken is er een groepsapp.

Bron foto:??

Bron foto:??

Bron foto:??

Bron foto:??

Bron foto:??

- Watersportvereniging Bommenee biedt kinderen een zeilcursus aan. Veel ouders en kinderen maken hier gebruik van.
- Eén keer in de week is de bibliobus in het dorp. De bibliobus levert naast boeken ook de dienstverlening voor de OV-chipkaart en er zijn informatiefolders en serviceformulieren verkrijgbaar.
- De 'Stichting Oranjefeest Zonnemaire' heeft een nieuw bestuur. Zij verzorgen voor Koningsdag een programma o.a. Koningsnacht en werken daarbij samen met andere organisaties. Op de Koningsnacht komen bewoners en mensen van buiten het dorp af. Op de dag zelf is er een sport/ spelprogramma voor kinderen en volwassenen.
- De Stichting 'Beleef Zonnemaire' zet zich in voor een jaarlijkse activiteit aan het eind van de zomer.
- Muziekvereniging Nut en Uitspanning, is de oudste vereniging op het dorp. Zij werken samen met de muziekschool

en krijgen op die manier jonge mensen enthousiast voor de harmonie.

- De beheerder van het dorps huis bedenkt activiteiten om ouderen 'uit huis' te krijgen.
- Het dorps huis is een ontmoetingsplek voor de bewoners van alle leeftijden. Sinds kort is de biljarttafel in gebruik genomen.
- 'Thuis in je dorps huis' is een project van SMWO en de gemeente. De seniorensoos is een belangrijke activiteit net als 'de aanschuifmaaltijd' die één keer per maand tussen de middag wordt verzorgd. Naast de aanschuifmaaltijd is er 1 keer per maand een avondmaaltijd.
- De hulpkring heeft vrijwilligers maar ontvangt geen of weinig vragen. Er kan worden gesteld dat er een 'vraagverlegenheid' is. In andere gevallen is de betrokkenheid van familie, vrienden of bureaus dusdanig groot, dat mensen

daar ondersteuning van krijgen.

- 'Protestantse Gemeente Zonnemaire' richt zich naast de traditionele kerkdiensten ook op de activiteiten op het dorp. De kerk is o.a. aanwezig op de Kerstmarkt, Koningsdag en Beleef Zonnemaire. Voor de kinderen op het dorp is er de Paaschallenge en de activiteit 'Nacht zonder dak'. De vrijwilligers zijn naast leden van de kerk ook mensen die zich in willen zetten voor de leefbaarheid in het dorp.

KANSEN EN UITDAGINGEN

- Behoud en versterking van de leefbaarheid door een evenwichtig aanbod in activiteiten en voorzieningen.
- We hebben in het dorp betrokken bewoners die bereid zijn zich in te zetten voor het dorp en de eigenheid ervan.

We kunnen concluderen dat er redelijk veel georganiseerd wordt, dat de bereidheid om hierbij te helpen groot is, maar dat de meerderheid van de activiteiten wel gericht is op volwassenen. Activitei-

ten specifiek voor de jeugd zijn er weinig. Als we de leefbaarheid willen behouden en versterken en Zonnemaire aantrekkelijk willen houden voor jong en oud, zullen we moeten streven naar een evenwichtiger aanbod in activiteiten en voorzieningen. Dit moet goed mogelijk zijn door netwerken van de al aanwezige verenigingen, stichtingen, ondernemers en bewoners aan elkaar te knopen. Op die manier weet men elkaar dan nog beter weten te vinden, kunnen we elkaar helpen en informatie uitwisselen. Naast betrokkenen/netwerken zelf kunnen ook bestaande voorzieningen zoals het voormalig sportveld worden ingezet voor incidentele of structurele activiteiten en (ondersteunende) voorzieningen. Juist vanwege de sociale cohesie en netwerken in Zonnemaire liggen er kansen om bewoners meer te betrekken bij het dorp. In dat licht dienen we te kijken naar bestaande en nieuwe communicatiestructuren om betrokkenheid en kennis over wat er leeft en gebeurt in het dorp beter, veelzijdiger en makkelijker toegankelijk te maken.

² zoals schoolbus, de activiteiten van het dorps huis en van de Protestantse Gemeente

2. Wonen

Wonen is 'hot'. Er is woningnood. Er is overal discussie over het gewenste en mogelijke gebruik van de ruimte. Dat is in Zonnemaire niet anders. Gemeenten maken vaak een separate woonvisie. Wij hebben onze visie op wonen geïntegreerd in deze dorpsvisie. Dat betekent wel dat deze paragraaf langer en uitgebreider is dan de overige onderwerpen in deze visie. Dat is ook nodig. Over het thema wonen valt veel te zeggen en er zijn veel afwegingen en factoren waar rekening mee gehouden dient te worden.

SITUATIE

Zonnemaire is een dorp met 755 inwoners, gelegen op het voormalig eiland Schouwen-Duiveland. Ten Noorden van Zonnemaire ligt het Grevelingenmeer; op een uur rijden afstand noordwaarts naar Rotterdam en op een uur rijden naar Antwerpen in het zuiden. Op 10 kilometer afstand ligt Zierikzee, de grootste plaats van Schouwen-Duiveland. Voor iemand die gewend is in een stad te wonen lijkt Zonnemaire ver weg te liggen van de grote steden.

Alles is echter relatief. In grote steden komt het vaak voor dat men voor werk, sport, kinderopvang of een bezoekje 45 tot 60 minuten onderweg is, door drukte onderweg en het zoeken naar parkeergelegenheid. Inwoners van Zonnemaire ervaren afstand zelden als probleem en zoeken de rust en ruimte hier vaak bewust op.

De statistieken

In een periode van 70 jaar is de bevolkings-

opbouw totaal veranderd. De Nederlandse bevolking is toegenomen van 10 miljoen (1950) naar 17,4 miljoen (2021). Opvallend genoeg is het absolute aantal jongeren onder de 20 jaar gelijk gebleven (in percentage van 37,4 naar 21,4 %). Het aantal ouderen vanaf 65 jaar is wel behoorlijk toegenomen van 7,7 naar 19,8 en in absolute zin bijna verviervoudigd.

Uit de CBS-gegevens blijkt ook dat het aantal eenpersoonshuishoudens enorm is toegenomen, van ca. 10% naar bijna 40% van het totaal aantal huishoudens. In Zonnemaire is het aantal eenpersoonshuishoudens (zowel ouderen als jongeren/jong volwassenen) bijna 35% op het totaal van 355 huishoudens. Voor een volledig beeld inclusief de cijfers verwijzen we naar de bijlagen. Als deze trend zich voortzet, stijgt de behoefte aan eenpersoonswoningen en lijkt het logisch om op deze toenemende vraag een antwoord te formuleren.

TRENDS

Wat zien we om ons heen en wat kunnen we ervan leren?

Afstand is relatief

Een ontwikkeling van de laatste tien jaar is de mogelijkheid om online boodschappen te doen. Daarmee is het 'afgelegen' dorp Zonnemaire ontsloten. Voorheen moest je voor bijvoorbeeld de aanschaf van een speciale camera wat verder of langer op pad. Die noodzaak is er niet meer. Alles kan worden thuisbezorgd. Dus naast de fysieke afstand en reistijden is ook de afstand tot voorzieningen relatief.

Door de corona-pandemie heeft het thuiswerken daarnaast een enorme vlucht genomen. Waar voorheen beeldbellen of een online vergadering uitzonderlijk was, is het in korte tijd normaal geworden om een Zoom vergadering te beleggen of een online cursus te volgen. Daardoor vinden veel mensen dat je niet meer per sé dicht bij het werk hoeft te wonen. Dat besef is belangrijk voor een dorp

als Zonnemaire. Men kan goed in Zonnemaire wonen en bijvoorbeeld in Rotterdam werken.

Toegang tot de woningmarkt en tot voorzieningen

De lage rente en krapte op de woningmarkt zijn oorzaken dat óók in Zonnemaire huizen in waarde toenemen, daar kunnen we op dit moment weinig aan veranderen.

Door het toenemend aantal eenpersoonshuishoudens hebben we naast de uitdaging om in betaalbare woningen te voorzien, ook de taak om deze voor zowel jongeren als oudere bewoners geschikt te maken, als we willen dat er in Zonnemaire plek is en blijft voor iedereen.

In de manier waarop wij over voorzieningen praten en denken is een zekere mate van starheid opgetreden. Als we het over voorzieningen hebben, denken we vaak in de traditionele zin aan een school, een bakker, sportvoorzieningen, het dorpshuis.

Bron foto: Jim Louisse

Maar als we een wat vrijere gedachte durven te hebben over voorzieningen, dan zijn er toch heel wat voorzieningen te vinden op Schouwen-Duiveland en in Zonnemaire. Het Bouwdok is een paradijselijke zwemplek. Er is een klein haventje alleen beschikbaar voor bewoners van Zonnemaire. Het strand is op een kwartier afstand. Maar heel belangrijk, door de technische mogelijkheden van internet, zijn er veel betere en andere voorzieningen teruggekomen. We zouden ons kunnen voorstellen dat lesgeven weer in de kernen kan plaatsvinden, maar dan met behulp van Zoom, grote schermen en een centrale begeleider. Belangrijk is dat voorzieningen die vroeger nodig waren dat nu niet meer zijn en dus voor wonen, een winkel, of zelfs onderwijs, minder relevant zijn. Maar, en dat kunnen we lezen in het

Bron foto: Ada Overwater

hoofdstuk over sociale cohesie, de aanwezigheid in fysieke zin van veel voorzieningen draagt wél bij aan interactie tussen mensen, een gevoel van samen en het versterken van bestaande netwerken. Als iedereen vanachter de PC de wereld in huis haalt, weten we nog steeds niet wat de buurman aan het doen is én missen we die sociale netwerken die zo belangrijk zijn voor de saamhorigheid in het dorp! We zullen dus moeten streven naar een evenwichtige combinatie van 'oud en nieuw', van 'behoudend en innovatief': die mengelmoes waar dit dorp van oudsher goed in is.

Prioriteit voor woningbouw

In korte tijd is de discussie over het bouwen van woningen en de noodzaak daartoe omgeslagen. In politiek Den Haag maar ook op Schouwen-Duiveland ziet men in dat woningen bouwen een hoge prioriteit heeft. Of het werkelijk een vooruitziende blik is, dat blijft de vraag. Het is eerder een reactie op ongewenste ontwikkelingen op de woningmarkt die ingrijpen noodzakelijk maakt.

Bron foto: ???

We horen veel over Tiny Houses. Veel mensen zijn enthousiast over het concept. Maar de uitvoering is even belangrijk. Onlangs zijn op het sportveld in Renesse onder het mom van Tiny Houses een aantal van deze blokken neergezet. Dat willen we in Zonnemaire zeker niet op deze manier!

Bron foto: Jaap Verseput

Bron foto:
Jaap Verseput

Deze foto is genomen in de kern van Zonnemaire. Dit is een mooi voorbeeld hoe er vroeger gebouwd werd. Een groot huis naast een klein huis. Verschillende gevels, diverse bouwstijlen. Het werd allemaal naast elkaar en kris kras door elkaar gebruikt. Laten we leren uit deze vrije en organische manier van bouwen.

Bron foto: Jaap Verseput

Bron foto:
Jaap Verseput

“Wel een beetje ‘copy-paste’ architectuur, maar deze huizen functioneren goed. Met ‘copy-paste’ bedoelen we overigens iets anders dan saai, eerder gemakzuchtig. Het lijkt alsof er hier één ontwerp gemaakt is, dat overal willekeurig kan worden toegepast, aldus de fotograaf”. Dit zijn drie woningen op een rij in Zonnemaire. Aanvankelijk woonden hier senioren, maar tegenwoordig wonen er ook jongeren. Het is een goed voorbeeld van woningbouw die, mits op de juiste schaal toegepast, tot de mogelijkheden behoort.

Bron foto: Jaap Verseput

Bron foto: ???

Inspiratie

Met de genoemde trends in het achterhoofd willen we hier kort wat voorbeelden noemen/ laten zien van inspirerende woningbouw in Nederland, om onszelf uit te dagen na te denken over creatieve woningbouwoplossingen in onze eigen omgeving.

Kattenbroek

Kattenbroek is een wijk in Amersfoort. Er hebben 40 architecten aan de ontwerpen van Kattenbroek meegewerkt. Kattenbroek onderscheidt zich van de meeste woonwijken door universele elementen van stedelijke cultuur. “Dat is te danken aan de verrassende woningen en verkavelingen, terwijl poëtische metaforen en sterke geometrie er een sensationele ruimte van maken”. (citaat uit Kattenbroek, groeistad Amersfoort en Ashok Bhallotra)

Bron foto: <https://www.oma.com/projects/countryside-the-future>

Tentoonstelling Countryside, The Future

Architecten Rem Koolhaas (Bureau OMA) en Samir Bantal (AMO) zien de mogelijkheden van het platteland, waar nog letterlijk en figuurlijk ruimte is om verrassende en innovatieve gebouwen te ontwerpen. Dat past bij het creatieve vrijzinnige DNA van een plattelandsgemeenschap als Zonnemaire.

Bron foto: <https://tinyhousenederland.nl/almere/>

Almere

In 2016 startte de BouwEXPO Tiny Housing in Almere met een ideeën-prijsvraag. Iedereen kon meedoen. De winnaars bouwden vrijstaande, geschakelde of gestapelde huisjes. Alle huizen worden inmiddels bewoond. Een paar citaten uit het boek Klein Wonen, The making of BouwEXPO Tiny Housing Almere door Jacqueline Tellinga.

“Tiny Housing voorziet in een maatschappelijke vraag: vernieuwend en duurzaam bouwen naar behoefte van de gebruiker.”

“Die kleine huisjes, liefdevol bedacht en gemaakt, ontmaskeren al die gedachtenloze woningbouw volgens achterhaalde gewoontes”.

Bron foto: <https://www.wtsarchitecten.nl/portfolio/>

Dijksuites Kortgene

Op de website van WTS architecten is te zien hoe ook in Zeeland heel organisch en smaakvol nieuwbouw te realiseren is, bijvoorbeeld de Dijksuites in Kortgene.

WONINGEN VOOR ZONNEMAIRE

In de dorpsvisie Zonnemaire willen we erop inzetten om, als er gebouwd wordt in Zonnemaire, een soort 'vrije opvatting' te hanteren. Dit om ook ruimte te geven aan experimenten. Zie ook de paragraaf over trends, de prijsvraag in Almere en andere inspirerende voorbeelden. Wij dringen er stevig op aan om zeker woningen te bouwen in Zonnemaire, dus voor nieuwbouw niet alleen te kijken naar Zierikzee, Bruinisse en Haamstede, maar óók ruimte te bieden aan herbestemming van bestaande gebouwen tot woningen.

Waar

Potentiële inbreidingslocaties:

- Locatie voormalige gymzaal (zie foto links)
- Locatie voormalige basisschool (zie foto midden)
- Voorbeeld van boerenerf (zie foto rechts)

Bron foto: Jaap Verseput

Er moet ook goed gekeken worden naar boerenerven en de mogelijkheid die om te vormen tot woonmogelijkheid (Zie bijvoorbeeld: <https://arneco.org>). Waarom wel campings met 15, 20 of meer eenheden, maar nooit woningen op boerenerven? We pleiten ervoor om kansen te benutten die ook (voormalige) agrarische bebouwing biedt: leegstand en verloedering tegengaan, woningbouwruimte zonder massa toe te voegen, zodat we de kern niet vol hoeven te bouwen.

Bron foto: Jaap Verseput

Het doel is niet om zo maar 20 woningen te bouwen, maar om ruimte te maken/houden om te wonen voor mensen met binding met het dorp. Uit de analyse komt naar voren dat uitbreiding op weerstand stuit en projectontwikkeling in traditionele zin van het woord eveneens niet gewenst is. Geboren, getogen, gestorven moet mogelijk zijn in Zonnemaire. Kortom, groei is niet het doel, ook krimp niet, maar het moet gaan over kansen voor 'mensen uit het dorp' en/of met binding met het dorp om te komen/blijven wonen. Doorstroming is belangrijk.

Bron foto: Jaap Verseput

Belangrijk is ook, om niet vanuit 'de centen' maar vanuit sociaal maatschappelijke opgave/vraag naar de mogelijkheden te kijken. Bijvoorbeeld creatieve invulling van agrarische bedrijfsbebouwing of een groep starters die de huidige school wil verbouwen tot woningen. Daar zijn elders mooie voorbeelden van (<http://www.omslag.nl/wonen/leefgemeenschappen.html>). Niet de hoogste bidder maar het beste plan. Dat levert dus niet per sé het meeste op voor de gemeente maar (hopelijk) wel voor de gemeenschap.

Kansen en uitdagingen

- Toekomstige woningbouwontwikkelingen en -herstructurering versterken de sociale cohesie.
- Er is ruimte voor kleinschalige experimenten voor herbestemming van bestaande gebouwen, ook in het buitengebied.

De combinatie van oud en nieuw (zie hoofdstuk Cohesie (pagina 5), de Ziel van Zonnemaire is typerend voor dit dorp. Daar liggen kansen en uitdagingen. Zorgen dat belangrijke voorzieningen behouden blijven, bestaande netwerken en sociale voorzieningen bereikbaar zijn en blijven voor iedereen. Maar tegelijkertijd ook zoeken naar oplossingen om voorzieningen die vroeger 'ver weg' zouden zijn dichtbij te brengen door slim gebruik van bestaande voorzieningen en nieuwe technologie. Het is én én...En werken aan de sociale cohesie in het dorp en ervoor zorgen dat de wereld 'buiten' Zonnemaire in Zonnemaire makkelijk bereikbaar is en blijft. Dat vraagt om slimme,

creatieve oplossingen, voor jong en oud. Oók op het gebied van woningbouw en woningontwikkeling.

De grote behoefte aan woningen vraagt om een open blik, herbestemming van bestaande gebouwen en letterlijk en

figuurlijk ruimte om te experimenteren. Lef. Durven te kijken naar plannen die niet per sé het meeste opleveren voor de gemeente, maar wel voor de gemeenschap.

De dorpsraad Zonnemaire kan meedenken met gemeente en corporatie over

effectieve, passende invulling van nieuwe en bestaande plekken om in diverse woonbehoeftes te voorzien. Voor jong en oud, voor lage en hogere inkomensgroepen.

Bron foto: Jaap Verseput

3. Duurzaamheid

Hoewel niet specifiek uit de enquête en de gesprekken met bewoners blijkt dat het thema duurzaamheid enorm leeft onder de inwoners is het wel een thema dat in geen enkele actuele visie mag ontbreken. Het vormgeven van dit thema in deze visie is daarmee direct een uitdaging. Daarop voortbordurend is het wellicht de uitdaging om onze inwoners bewust(er) te maken van duurzaamheid en de kansen die er ook voor Zonnemaire liggen.

SITUATIE

De gemeente Schouwen-Duiveland heeft grote ambities tav duurzaamheid. We verwijzen hierbij graag naar bijv. de 'eerste eilandelijke energieagenda' van oktober 2017 (www.schouwen-duiveland.nl/duurzaamheid-en-milieu/energie/duurzame-energie-opwekking) waarin is vastgelegd dat de gemeente in 2040 energie-neutraal is.

Deze dorpsvisie is dé plek om aan te geven op welke wijze Zonnemaire de komende jaren

op lokaal niveau bij kan dragen aan die ambitie. Het is ook de plek om aan te geven aan welke ontwikkelingen we *niet* denken. Vandaar dat we er hier toch aandacht aan willen besteden.

Vanuit de kernkwaliteiten kunnen we al een aantal voorstellen doen:

- Het open agrarische landschap met de verspreide agrarische bouwblokken leent zich voor lage/kleine windmolens voor de opwekking van eigen energie.
- Hetzelfde landschap leent zich *niet* voor

zogeheten zonneweides. Landschappelijke inpassing hiervan betekent namelijk in de meeste gevallen, inpakken in groen waarmee de openheid verdwijnt. Daarnaast is opoffering van agrarische grond, dat wat in belangrijke mate Zonnemaire gemaakt heeft wat het is, niet nodig zolang andere opties nog niet ten volle zijn benut. Zonnecellen op daken, grootschalig op agrarische bedrijfsbebouwing, kleinschalig in de kern liggen hier veel meer voor de hand.

Kansen en uitdagingen

- Zonnemaire heeft in 2024 haar eigen duurzaamheidsambitie vastgelegd. Omdat we de inbreng van de inwoners op dit thema missen, is het niet mogelijk om hier scherpe, gedragen doelstellingen te formuleren. In plaats daarvan hebben we dit thema met enkele prikkelende vragen geïntroduceerd op de openbare vergadering van 19 april 2022 en daarmee het start-

sein gegeven om komend jaar duurzaamheid als volwaardig en zelfstandig thema uit te werken tot concrete acties voor Zonnemaire. Samen met en door de inwoners en betrokken partijen als woningbouwcorporatie, gemeente en bedrijven. Voor iedereen op eigen tempo en naar eigen inzicht maar wel vanuit de centrale gedachte die in deze visie de rode draad vormt (zie hoofdstuk 1)

- Gezien de maatregelen in het kader van de milieubelasting wordt de elektrificatie van de vervoersmiddelen (van auto tot fiets) waar mogelijk gestimuleerd door de installatie van oplaadpunten, ook voor particulieren. De schoolbussen voor het basisonderwijs zijn al volledig elektrisch; deze zijn trouwens ook beschikbaar voor willekeurig personenvervoer. Verder staat er voor particulier gebruik een elektrische deelauto ter beschikking. Dit alles om de mobiliteit op een verantwoorde wijze te bevorderen.

Bron foto: www.zonnemaire.eu

Bron foto: Jaap Verseput

4. Fysieke Leefomgeving

Met de fysieke leefomgeving wordt hier de ruimte tussen gevel en gevel bedoeld waar men doorheen rijdt, verblijft, ontmoet etc. Een belangrijke ruimte die, mits goed ingericht, enorm kan bijdragen aan de leefbaarheid.

SITUATIE

Diverse plekken en straten in het dorp hebben echter een gedateerde inrichting, een lappendeken van materialen en elementen en een onderhoudsniveau dat niet past bij overwegend historische bebouwing van de kern (met name het gebied rond de kerk). Smalle, volle straten met geparkeerde auto's doen niet alleen afbreuk aan de uitstraling en het straatbeeld maar leveren ook een potentieel veiligheidsprobleem op voor hulpdiensten (brandweer en ambulance). Ook in de nieuwere delen van de kern en op de Dijk van Bommedede

draagt de manier waarop het parkeren is georganiseerd niet bij aan een fraaie leefomgeving. Voor een aantal specifieke plekken bestaan kansen om de uitstraling te verbeteren, maar vooral ook om de gebruiksmogelijkheden te verbreden. Meer en diverse gebruik van deze bestaande plekken draagt bij aan de betrokkenheid en gezamenlijkheid.

We willen onze rijke historie en authentieke uitstraling koesteren. Dat betekent dat we keuzes moeten maken als het gaat om de (her)inrichting van de leefomgeving.

Kansen en uitdaging

- De rijke en lange historie van Zonnemaire is zichtbaar en herkenbaar in de fysieke leefomgeving.
- De rijke historie van het dorp kan concreet en praktisch uitgewerkt worden.

We hebben veel specifieke en bijzondere plekken, gebouwen, personen, kunst etc. Zowel digitaal als fysiek kun je hier door bijvoorbeeld bordjes, QR-codes, routes en dergelijke het straatbeeld én het dorp als trekpleister en een woonplaats om trots op te zijn een boost geven. Het (behoud van het) dorpse karakter kwam als belangrijk punt uit de enquête met inwoners. Niet alleen bebording en routes

kunnen hieraan bijdragen. Ook bestrating, groenvoorziening, (her)inrichting van de openbare ruimte geschikt voor zowel kinderen als ouderen en straatmeubilair dragen hieraan bij. Evenals bestaande voorzieningen als het dorps huis, sportvelden en de begraafplaats. In het uitvoeringsplan benoemen we hiertoe concrete acties. Goed luisteren naar inwoners (participatie) en samenwerking met gemeente en marktpartijen is hierbij van groot belang.

Bron foto's pagina 21: www.zonnemaire.eu

5. Verkeer

Uit de onder de inwoners van Zonnemaire gehouden enquête t.b.v. de op te stellen dorpsvisie bleek het thema verkeer veel belangstelling en reacties op te leveren. Het thema verkeer in/rond het dorp kent vele facetten, deskundigen, belangen en meningen. Het beperken van bijvoorbeeld de snelheid en het scheiden of omleiden van (doorgaande) verkeersstromen kent zowel voor- als tegenstanders.

SITUATIE

Duidelijk is, dat alle inwoners en verkeersdeelnemers in meer of mindere mate dezelfde problemen ervaren maar de oplossingsrichting vaak tegenovergesteld is. Meer snelheidsbeperkende maatregelen leveren een beperking op voor de doorgang van bijvoorbeeld het landbouwverkeer. Een ruime doorgang voor het landbouwverkeer wordt daarentegen als overlast en als verkeersonveilig ervaren.

In vervolg op de enquête en de analyse van de uitkomsten daarvan is het thema verkeer met een groot aantal geïnteresseerde bewoners in de eerder genoemde 2 gespreksrondes verder besproken, om de beoogde dorpsvisie te concretiseren.

De startvragen in deze besprekingen met de dorpsbewoners waren: *Vind je het stratenplan (huidige situatie) goed genoeg om alle verschillende gebruikers veilig en met acceptabele*

'overlast' te laten rijden, wandelen, spelen en parkeren? En welke mogelijkheden tot verbetering zie je? De antwoorden op de vragen aan en de gesprekken met inwoners hebben geleid tot een duidelijke conclusie, namelijk de overtuiging dat er **ruimte moet zijn voor elke verkeersdeelnemer om zonder al te veel overlast, veilig te kunnen bewegen. Deze conclusie vormt het uitgangspunt voor onze visie op dit thema.**

Het dorp met haar huidige infrastructuur is echter niet ingesteld om bovengenoemde verkeersaanbod op een veilige wijze te verwerken, vooral in de zomerperiode en de oogstseizoenen. Ook wordt duidelijk een gemis aan aansluitende of doorlopende wandel- en fietsroutes ervaren, wat weer impact heeft op de veiligheid en recreatieve mogelijkheden.

Specifieke zaken die urgente aandacht vereisen zijn:

- A. Handhaving van de snelheid van verkeer binnen de 30 km zone.
- B. Scheiding van groot (vrachtauto's) doorgaand verkeer en bestemmingsverkeer.
- C. Huidige (in dorpskern), belemmerende en onveilige parkeersituaties.
- D. Ontbrekende fiets- en wandelpaden, oversteek plaatsen en smalle en oneffen trottoirs.
- E. Doorgang voor landbouwmachines vanwege parkeersituaties en wegobstakels soms lastig.

Zoals in de inleiding is aangegeven, wordt Zonnemaire gekenmerkt door een aantal kernkwaliteiten, waarvan de volgende twee van belang zijn voor het thema verkeer:

1. **open cultuurlandschap: ruimte en natuurlijke rust** door een kleine kern met lintbebouwing (dijken) en aanpalende 'nieuwe' wijk; grote

agrarische percelen doorsneden door smalle rechte wegen (uitnodiging tot ervaring van te hoge snelheden).

2. **mobiliteit en menging van groot aantal verkeersstromen:** het landbouwverkeer is intensief met grote tractoren, landbouwmachines en korte oogstperioden; voor de aanlevering en doortocht van goederen worden grote (vracht)auto's ingezet; veel inwoners werken elders en forenzen daarmee dagelijks zodat de verkeersdrukte 's morgens en 's avonds piekt; de grote bussen van het streekvervoer denderen ook op deze tijden door het dorp; met het toegenomen autobezit is de parkeersituatie in bepaalde gevallen ronduit onveilig; er is een sterk toegenomen doortocht van recreatieverkeer met enerzijds caravans en campers en anderzijds is er ook intensief fietsverkeer van o.a. schoolkinderen;

en tenslotte is er een toegenomen behoefte aan recreatief wandelverkeer van de dorpsbewoners die in belangrijke mate voorziet in het onderhouden van sociale contacten.

Kansen en uitdagingen

- Zonnemaire heeft een veilige en effectieve verkeersstructuur³.
 - A. Men houdt zich aan de geldende verkeerssnelheid.
 - B. Iedere verkeersdeelnemer kan effectief gebruiken maken van weg;
 - C. Doorgaand (vracht)verkeer hoeft niet meer door de kern.
 - D. De parkeersituatie (voor alle categorieën) is geoptimaliseerd en levert geen knelpunten op in de doorgang.
 - E. Er is een netwerk van wandelpaden aangesloten op al bestaande provinciale netwerken.
- Het onder de aandacht brengen van diverse bestaande situaties en concrete ideeën om met een zeer uiteenlo-

pend 'karakter' van weggebruikers te komen tot veilige oplossingen.

Een betere scheiding van de diverse verkeersstromen, betere weginrichting zowel in als buiten de kern, wederzijds begrip voor vaak seizoen afhankelijke situaties en het gezamenlijk onder de aandacht brengen van de kansen en knelpunten bij de verantwoordelijke wegbeheerders zijn denkrichtingen om het voor iedereen werkbaar, leefbaar en veilig te houden. We hebben hiervoor al voor veel situaties concrete ideeën opgenomen in bijlage. In overleg met betrokken wegbeheerders, ondernemers en gebruikers zien we mogelijkheden om aaneensluitende fiets- en wandelpaden in en rondom Zonnemaire verder uit te werken. Seizoensgebonden effecten/overlast dienen in beeld te worden gebracht en meetbaar te worden gemaakt om samen met de gemeente en inwoners structurele oplossingen te kunnen uitwerken.

³ effectief wil hier zeggen dat locaties ondanks eventuele veiligheidsvoorzieningen voor hun behoefte functioneel bereikbaar moeten zijn.

VERTALING NAAR UITVOERING

Door middel van het in de inleiding benoemde consultatie- en ontwikkeltraject is deze visie tot stand gekomen. Alvorens deze definitief voor te leggen aan de raad, is de concept visie nog besproken met diverse stakeholders, zodat ook aanvullende reacties en ideeën nog konden worden verwerkt. Dat heeft uiteindelijk geleid tot dit product: een visie waarvan we hopen dat deze breed gedragen wordt. Een visie die het dorp Zonnemaire houvast biedt om vanuit onze waardevolle historie samen te bouwen aan een even waardevolle en kansrijke toekomst.

Kansen zien we genoeg. Maar doelen verwezenlijken niet zichzelf en uitdagingen lossen zich niet vanzelf op. Deze visie heeft u per thema de vergezichten getoond: de stippen op de horizon. Die zeggen nog niets over de weg daar naartoe. We hebben het geluk dat Zonnemaire er niet alleen voor staat en samen met de diverse

betrokken partijen hopen we uitvoering te kunnen gaan geven aan deze visie. Om daarmee van start te kunnen gaan, hebben we in de bijlage per thema acties voor de korte termijn geformuleerd. In sommige gevallen is dit het organiseren van overleggen en in andere gevallen het gezamenlijk maken van bijvoorbeeld inrichtingsplannen.

Onze inzet is en blijft een breed gedragen visie, waarna we samen kijken naar de uitvoering. In de openbare vergadering van 19 april 2022 is daarom inwoners gevraagd naar hun ideeën over welke onderwerpen als eerste opgepakt zouden moeten worden. Dit heeft geleid tot de prioritering zoals die in de uitvoeringsagenda wordt meegenomen.

Het is nu zaak samen met de gemeente te bepalen waar het laaghangend fruit hangt, waar werk met werk gemaakt kan worden en hoe dit een plek in de begroting kan krijgen. Het is daarnaast zaak dat we de onderdelen waar we als

inwoners zelf mee aan de slag kunnen, samen snel oppakken en tot concrete resultaten brengen.

Oog voor het verleden, blik op de toekomst!...

Tot zover onze visie; de Kijk van Zonnemaire waarin we u hebben geschetst hoe we als betrokken gemeenschap vanuit onze historische waarden willen bouwen aan een even zo waardevolle toekomst. Kijkt en doet u mee?

Hoe, wie, met wie en wanneer we de doelen in deze visie willen verwezenlijken, leest u in de bijlage 'Uitvoeringsagenda Dorpsvisie Zonnemaire'.

Colofon

Dit is een uitgave van de dorpsraad Zonnemaire

Tekst en uitvoering:
BDL Communicatie & Training
i.s.m. Studio in Vuur & Vlam

Fotografie en bronnen:
Namen en bronnen zijn vermeld in de teksten of bij de foto's